ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 10.4.2019
COM(2019) 174 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τρίτη ετήσια έκθεση σχετικά με τη Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή 3

1.1 Η Τουρκία και η προσφυγική κρίση 3

1.2 Η απόκριση της ΕΕ στην κρίση και η θέσπιση της διευκόλυνσης 3

2. Η λειτουργία της διευκόλυνσης 5

3. Χρηματοδοτική ικανότητα, διάρκεια και φύση της χρηματοδότησης 6

4. Η δεύτερη δόση της διευκόλυνσης 7

Προγραμματισμός 7

5. Εφαρμογή της διευκόλυνσης 9

5.1 Ανθρωπιστική βοήθεια 10

5.2 Αναπτυξιακή βοήθεια 12

6. Παρακολούθηση και αξιολόγηση 15

7. Έλεγχος 18

8. Επικοινωνία και προβολή 18

9. Συμπέρασμα και επόμενα βήματα 19

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 της απόφασης της Επιτροπής, της 24ης Νοεμβρίου 2015[1], για τον συντονισμό των ενεργειών της Ένωσης και των κρατών μελών μέσω συντονιστικού μηχανισμού (εφεξής «η απόφαση»), η Επιτροπή ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά τακτά διαστήματα σχετικά με την εφαρμογή της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία (εφεξής «η διευκόλυνση»). Κατά το άρθρο 8 παράγραφος 2 της απόφασης, η Επιτροπή υποβάλλει ετησίως έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της διευκόλυνσης. Η πρώτη ετήσια έκθεση για τη διευκόλυνση δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2017[2]. Η έκθεση περιέγραφε τον τρόπο λειτουργίας της διευκόλυνσης, τις πρώτες ενέργειες που αναλήφθηκαν με σκοπό την εφαρμογή της, το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και τις σχετικές δραστηριότητες επικοινωνίας. Η δεύτερη έκθεση δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2018[3].

1.1 Η Τουρκία και η προσφυγική κρίση

Λόγω της γεωγραφικής θέσης της, η Τουρκία αποτελεί κατεξοχήν χώρα υποδοχής και διέλευσης για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες. Ως αποτέλεσμα ενός άνευ προηγουμένου αριθμού ατόμων που έφτασαν στην Τουρκία, ο οποίος οφείλεται κατά κύριο λόγο στη συριακή και την ιρακινή διένεξη, η χώρα φιλοξενεί πάνω από 4 εκατομμύρια πρόσφυγες και μετανάστες, τον μεγαλύτερο αριθμό παγκοσμίως. Στον αριθμό αυτό περιλαμβάνονται 3,6 εκατομμύρια καταγεγραμμένοι Σύροι πρόσφυγες[4], εκ των οποίων περίπου 155 000 διαμένουν σε 13 καταυλισμούς που έχει εγκαταστήσει η τουρκική κυβέρνηση, και πάνω από 296 000 καταγεγραμμένοι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο κυρίως από το Αφγανιστάν, το Ιράκ, το Ιράν και τη Σομαλία[5]. Παρότι η Τουρκία εξακολουθεί να καταβάλλει αξιέπαινες προσπάθειες για την υποδοχή, τη στήριξη και τη φιλοξενία μεγάλου αριθμού προσφύγων και μεταναστών, ο εν λόγω αριθμός είχε σημαντικό αντίκτυπο στις κοινότητες υποδοχής.

1.2 Η απόκριση της ΕΕ στην κρίση και η θέσπιση της διευκόλυνσης

Το 2015, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της αποφάσισαν να ενισχύσουν την πολιτική και οικονομική συμβολή τους στη στήριξη των προσπαθειών της Τουρκίας να φιλοξενήσει πρόσφυγες. Ένα συνολικό θεματολόγιο συνεργασίας βάσει κοινής ευθύνης, αμοιβαίων δεσμεύσεων και αποτελεσμάτων ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την

[1] Απόφαση της Επιτροπής C(2015) 9500, της 24.11.2015, για τον συντονισμό των ενεργειών της Ένωσης και των κρατών μελών μέσω συντονιστικού μηχανισμού, της διευκόλυνσης στήριξης της Τουρκίας για τους πρόσφυγες, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση C(2016)855 της Επιτροπής της 10.2.2016.

[2] http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/EL/COM-2017-130-F1-EL-MAIN-PART-1.PDF

[3] http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/EL/COM-2018-91-F1-EL-MAIN-PART-1.PDF

[4] Στις 29 Νοεμβρίου 2018 υπήρχαν καταγεγραμμένοι 3 607 563 «Σύροι υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας». Πηγή: Τουρκική Γενική Διεύθυνση για τη Διαχείριση της Μετανάστευσης (DGMM): http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik

[5] Μια ιδιαιτερότητα του τουρκικού συστήματος ασύλου είναι το γεγονός ότι η χώρα έχει κυρώσει με επιφύλαξη το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951. Συνεπώς, στη συντριπτική πλειονότητά τους, οι πρόσφυγες στην Τουρκία δεν μπορούν να αιτηθούν τη χορήγηση πλήρους καθεστώτος πρόσφυγα, αλλά μόνο τη χορήγηση «υπό όρους καθεστώτος πρόσφυγα», το οποίο, εφόσον χορηγηθεί, περιορίζει την παραμονή στη χώρα μέχρι τη στιγμή που ένας αναγνωρισμένος πρόσφυγας «επανεγκατασταθεί σε τρίτη χώρα».

Τουρκία συμφωνήθηκε στο πλαίσιο της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016[6] (εφεξής «η δήλωση»). Η σύνοδος των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ με την Τουρκία, στις 29 Νοεμβρίου 2015, ενεργοποίησε το κοινό σχέδιο δράσης ΕΕ-Τουρκίας[7] προκειμένου η Τουρκία να λάβει βοήθεια για την αντιμετώπιση των συνεπειών της συριακής διένεξης.

Ανταποκρινόμενη στο αίτημα κρατών μελών της ΕΕ για χορήγηση μείζονος επιπρόσθετης χρηματοδότησης για τη στήριξη των προσφύγων στην Τουρκία, η Επιτροπή θέσπισε στις 24 Νοεμβρίου 2015 τη διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία[8]. Η διευκόλυνση είναι ένας μηχανισμός που συντονίζει την κινητοποίηση των πόρων που διατίθενται στο πλαίσιο τόσο του προϋπολογισμού της ΕΕ όσο και επιπρόσθετων συνεισφορών από τα κράτη μέλη που ενσωματώνονται στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό. Οι συνεισφορές ανέρχονται συνολικά σε 6 δισ. EUR, εκ των οποίων 3 δισ. EUR δεσμεύτηκαν για την περίοδο 2016-2017 και άλλα 3 δισ. EUR δεσμεύτηκαν για την περίοδο 2018-2019. Από το 2011, η ΕΕ και τα κράτη μέλη κινητοποίησαν συλλογικά σχεδόν 10,4 δισ. EUR για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, εκ των οποίων 4,8 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Η διευκόλυνση συμπληρώνει και ενισχύει την υφιστάμενη ενωσιακή χρηματοδότηση από το Περιφερειακό Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης[9] (Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ – EUTF), τον μηχανισμό συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη (IcSP) και τα εθνικά προγράμματα του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ ΙΙ), που έχουν όλα συμβάλει στη συνεργασία με βασικούς εταίρους σε θέματα προσφύγων. Επίσης, συμπληρώνει το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου (EIDHR-ΕΜΔΔΑ)[10].

Η εφαρμογή της δήλωσης εξακολούθησε να παίζει σημαντικό ρόλο κατά τη διάρκεια του 2018 όσον αφορά τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και από κοινού αντιμετώπισης της πρόκλησης της μετανάστευσης από την ΕΕ και την Τουρκία. Η δήλωση εξακολουθεί να επιτυγχάνει συγκεκριμένα αποτελέσματα καθώς περιορίζει τις παράτυπες και επικίνδυνες διελεύσεις και σώζει ανθρώπινες ζωές στο Αιγαίο Πέλαγος.

Το 2018, ο συνολικός αριθμός αφίξεων από την Τουρκία στην ΕΕ ήταν 50 789, σε σύγκριση με 41 720 αφίξεις το 2017 (αύξηση 22 %). Στον αριθμό αυτό περιλαμβάνονται 47 939 αφίξεις στην Ελλάδα (εκ των οποίων 32 141 διά θαλάσσης και 15 798 από ξηράς), 2 383 στην Ιταλία, 349 στη Βουλγαρία και 118 αφίξεις από την Τουρκία με σκάφη στις περιοχές της Κύπρου που τελούν υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης. Ο συνολικός αριθμός αφίξεων από την Τουρκία στην ΕΕ το 2019 (ως έχει την 5η Μαρτίου 2019) είναι 5 094, σε σύγκριση με 3 153 αφίξεις την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους. Στον αριθμό αυτό περιλαμβάνονται 5 054 αφίξεις στην Ελλάδα (3 509 διά θαλάσσης και 1 545 από ξηράς) και 40 στη Βουλγαρία[11]. Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), 3 μετανάστες έχουν χάσει μέχρι στιγμής

[6] https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/
[7] http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_fr.htm

[8] Απόφαση της Επιτροπής C(2016) 855 final, της 10.2.2016, σχετικά με τη Διευκόλυνση για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία, για την τροποποίηση της απόφασης της Επιτροπής C(2015) 9500 της 24.11.2015.
[9] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad_en
[10] https://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr_en.htm_en
[11] Τα δεδομένα σχετικά με τις αφίξεις παρασχέθηκαν από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τον EBCGA.

τη ζωή τους στην ανατολική Μεσόγειο το 2019 (συνολικά 174 άτομα έχασαν τη ζωή τους το 2018, 62 το 2017 και 434 το 2016).

Οι επανεγκαταστάσεις από την Τουρκία στην ΕΕ, στο πλαίσιο της ρύθμισης «ένας προς έναν»[12] που προβλέπεται στη δήλωση, συνεχίζονται. Ο συνολικός αριθμός επανεγκαταστάσεων από την 4η Απριλίου 2016 ανήλθε σε 20 002, εκ των οποίων οι 1 362 πραγματοποιήθηκαν το 2019, οι 6 929 το 2018 και οι 8 975 το 2017. Όσον αφορά το εθελοντικό πρόγραμμα εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους, μετά την έγκριση των τυποποιημένων επιχειρησιακών διαδικασιών τον Δεκέμβριο του 2017, όλα τα στοιχεία και οι όλοι οι όροι έχουν πλέον τεθεί σε εφαρμογή για την ενεργοποίηση του προγράμματος, όπως ορίζεται στη δήλωση.

Η πλήρης και σταθερή εφαρμογή της δήλωσης απαιτεί συνεχείς προσπάθειες και πολιτική βούληση από όλες τις πλευρές.

2. Η λειτουργία της διευκόλυνσης

Η διευκόλυνση είναι ένας μηχανισμός συντονισμού που επιτρέπει την ταχεία, αποτελεσματική και αποδοτική κινητοποίηση της βοήθειας της ΕΕ προς τους πρόσφυγες στην Τουρκία. Η διευκόλυνση επιτρέπει τη βέλτιστη κινητοποίηση των υφιστάμενων μηχανισμών χρηματοδότησης της ΕΕ, υπό μορφή ανθρωπιστικής ή αναπτυξιακής βοήθειας, ώστε οι ανάγκες προσφύγων και κοινοτήτων υποδοχής να αντιμετωπίζονται με ολοκληρωμένο και συντονισμένο τρόπο[13].

Η διευθύνουσα επιτροπή της διευκόλυνσης παρέχει στρατηγικές κατευθύνσεις για τις προτεραιότητες, τις κατηγορίες ενεργειών προς στήριξη, τα ποσά που πρόκειται να διατεθούν και τους μηχανισμούς χρηματοδότησης που πρόκειται να κινητοποιηθούν, καθώς και, κατά περίπτωση, για τους όρους σχετικά με την υλοποίηση, εκ μέρους της Τουρκίας, των δεσμεύσεών της βάσει του κοινού σχεδίου δράσης ΕΕ-Τουρκίας της 29ης Νοεμβρίου 2015[14] (εφεξής «το κοινό σχέδιο δράσης»). Το 2018, ήτοι το τρίτο έτος εφαρμογής της διευκόλυνσης, πραγματοποιήθηκαν τρεις συνεδριάσεις της διευθύνουσας επιτροπής, συγκεκριμένα στις 9 Μαρτίου, 18 Ιουνίου και 30 Νοεμβρίου 2018. Η επόμενη (δωδέκατη) συνεδρίαση της διευθύνουσας επιτροπής έχει προγραμματιστεί για τον Μάιο του 2019.

Οι βασικές αρχές που διέπουν την εφαρμογή της διευκόλυνσης είναι η ταχύτητα, η αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα, καθώς και η παράλληλη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Σημαντική είναι, επίσης, η βιωσιμότητα των παρεμβάσεων της διευκόλυνσης, όπως και η από κοινού ανάληψη ευθυνών με τις τουρκικές αρχές. Οι τομείς προτεραιότητας για παροχή βοήθειας προσδιορίζονται με βάση μια περιεκτική και ανεξάρτητη αξιολόγηση των αναγκών[15], ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις ευάλωτες ομάδες. Η αξιολόγηση των αναγκών επικαιροποιήθηκε το 2018[16].

[12] Σύμφωνα με τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, για κάθε επιστροφή Σύρου στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, ένας άλλος Σύρος θα επανεγκαθίσταται από την Τουρκία στην ΕΕ, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων τρωτότητας του ΟΗΕ.

[13] Απόφαση της Επιτροπής C(2015) 9500 της 24.11.2015, άρθρο 2 – Στόχοι της διευκόλυνσης.

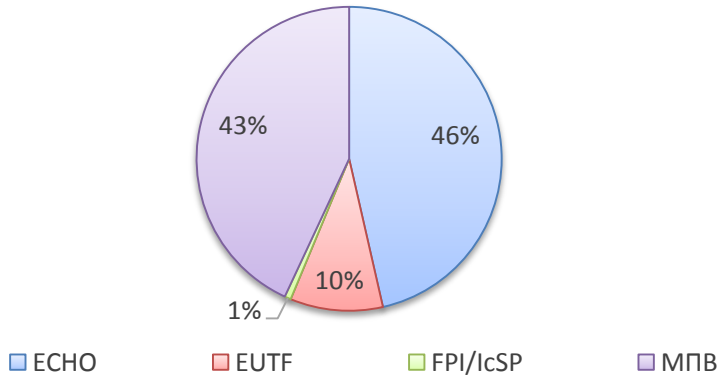
[14] Βλ. άρθρο 5 παράγραφος 1 της απόφασης της Επιτροπής C(2015) 9500, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση της Επιτροπής C(2016)855.

[15] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/2016_needs_assessment_.pdf

[16] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf

Η διευκόλυνση συντονίζει τη χρηματοδότηση που προέρχεται από τους παρακάτω μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης: την ανθρωπιστική βοήθεια[17], τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Γειτονίας[18], τον Μηχανισμό Αναπτυξιακής Συνεργασίας[19], τον Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας[20] και τον Μηχανισμό συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη[21]. Τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης υλοποιούνται σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς κανόνες και κανονισμούς της που ισχύουν τόσο για την άμεση όσο και για την έμμεση διαχείριση.

Στο πλαίσιο της πρώτης δόσης της διευκόλυνσης, η κατανομή της χρηματοδότησης ανά μηχανισμό της ΕΕ[22] έχει ως εξής:

Η υλοποίηση της βοήθειας εξαρτάται από την αυστηρή συμμόρφωση της Τουρκίας προς τις δεσμεύσεις που προβλέπονται στο κοινό σχέδιο δράσης και στη δήλωση.

3. Χρηματοδοτική ικανότητα, διάρκεια και φύση της χρηματοδότησης

Ο συνολικός προϋπολογισμός που συντονίζει η διευκόλυνση ανέρχεται σε 6 δισ. EUR (3 δισ. EUR για την περίοδο 2016-2017 και 3 δισ. EUR για την περίοδο 2018-2019). Η πρώτη δόση κινητοποίησε 1 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και 2 δισ. EUR από τα κράτη μέλη[23]. Για τη δεύτερη δόση, ο προϋπολογισμός της ΕΕ παρέχει 2 δισ. EUR και τα κράτη μέλη 1 δισ. EUR[24].

---

[17] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/96 του Συμβουλίου σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια (ΕΕ L 163 της 2.7.1996, σ. 1).

[18] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 232/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας (ΕΕ L 77 της 15.3.2014, σ. 27).

[19] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 233/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί μηχανισμού χρηματοδότησης της αναπτυξιακής συνεργασίας (ΕΕ L 77 της 15.3.2014, σ. 44).

[20] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 231/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΕΕ L 77 της 15.3.2014, σ. 11).

[21] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 230/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη (ΕΕ L 77 της 15.3.2014, σ. 1).

[22] Οι συνεισφορές του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας και του Μηχανισμού Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ) μεταφέρθηκαν αντίστοιχα και τέθηκαν σε εφαρμογή στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας και του Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ. Κατ' αρχήν, όλες οι συνεισφορές από τη διευκόλυνση προς το EUTF (από τον ΜΠΒ και σε μικρό βαθμό από τον ΜΑΣ) διενεργήθηκαν ως μη ανθρωπιστική βοήθεια.

[23] Η συνολική κατανομή της συνεισφοράς των κρατών μελών είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/02/03/refugee-facility-for-turkey/.

[24] https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

Από το ποσό του 1 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2016-2017, κινητοποιήθηκαν 250 εκατ. EUR το 2016 και 750 εκατ. EUR το 2017. Από το ποσό των 2 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ για το 2018, κινητοποιήθηκαν 550 εκατ. EUR το 2018, ενώ το υπόλοιπο ποσό πρόκειται να κινητοποιηθεί το 2019.

Για την πρώτη δόση, τα κράτη μέλη συνεισέφεραν 677 εκατ. EUR στη διευκόλυνση το 2016, 847 εκατ. EUR το 2017 και 396 εκατ. EUR το 2018. Το υπολειπόμενο ποσό των 80 εκατ. EUR πρόκειται να καταβληθεί το 2019. Για τη δεύτερη δόση, τα κράτη μέλη συνεισέφεραν 68 εκατ. EUR το 2018, ενώ οι υπόλοιπες πληρωμές έχουν προγραμματιστεί για την περίοδο 2019-2023. Οι συνεισφορές των κρατών μελών καταβάλλονται απευθείας στον γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό, σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 2 στοιχείο α) σημείο ii) του δημοσιονομικού κανονισμού, και διατίθενται στις γραμμές προϋπολογισμού του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας και της Ανθρωπιστικής Βοήθειας, αντίστοιχα.

Εξακολουθεί να παρατηρείται ικανοποιητική αντιστοίχιση μεταξύ του ρυθμού καταβολής των συνεισφορών των κρατών μελών *προς* τη διευκόλυνση και του ρυθμού των εκταμιεύσεων που χρηματοδοτούνται από τις εν λόγω συνεισφορές *από* τη διευκόλυνση.

4. Η δεύτερη δόση της διευκόλυνσης

Η κινητοποίηση της πρώτης δόσης της διευκόλυνσης στέφθηκε από επιτυχία, καθώς ποσό ύψους 3 εκατ. EUR από τους προϋπολογισμούς του 2016 και του 2017 διατέθηκε μέσω συμβάσεων[25] και αξιοποιήθηκε πλήρως επιχειρησιακά έως το τέλος του 2017. Στη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας του Μαρτίου 2016 προβλέπεται ότι. όταν θα έχουν σχεδόν εξαντληθεί οι πόροι αυτοί και υπό την προϋπόθεση ότι οι ανωτέρω δεσμεύσεις έχουν εκπληρωθεί, η ΕΕ θα κινητοποιήσει συμπληρωματική χρηματοδότηση της διευκόλυνσης ύψους 3 δισεκατομμυρίων EUR μέχρι το τέλος του 2018.

Δεδομένου ότι το πρώτο ποσό των 3 δισ. EUR είχε πλήρως διατεθεί μέσω συμβάσεων κατά το τέλος του 2017, καθώς και για να διασφαλισθεί η συνέχεια των έργων της διευκόλυνσης και για να μην διακοπεί η στήριξη των προσφύγων, η Επιτροπή εξέδωσε τον Μάρτιο του 2018 απόφαση για δεύτερη δόση ύψους 3 δισ. EUR για τη διευκόλυνση για τους πρόσφυγες στην Τουρκία, με την ίδια κατανομή των συνεισφορών που ίσχυε και για την πρώτη δόση[26]. Κατόπιν συμφωνίας με τα κράτη μέλη σχετικά με την επικαιροποιημένη κοινή αντίληψη στις 18 Ιουλίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε τροποποιημένη απόφαση την 24η Ιουλίου 2018 για κινητοποίηση 2 δισ. EUR από τον προϋπολογισμό της ΕΕ την περίοδο 2018-2019, με κάλυψη του υπόλοιπου 1 δισ. EUR από τα κράτη μέλη ως εξωτερικά έσοδα για ειδικό προορισμό[27].

[25] Με εξαίρεση ποσό ύψους περίπου 20 εκατ. EUR που αφορά τρέχουσες διοικητικές δαπάνες, δαπάνες τεχνικής βοήθειας και δαπάνες επικοινωνίας, παρακολούθησης, αξιολόγησης και λογιστικών ελέγχων, το οποίο μπορεί να δεσμευτεί και να διατεθεί μέσω συμβάσεων καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της διευκόλυνσης.

[26] Απόφαση της Επιτροπής C(2018) 1500 final σχετικά με τον μηχανισμό για τους πρόσφυγες στην Τουρκία, για την τροποποίηση της απόφασης C(2015) 9500 της Επιτροπής όσον αφορά τη συνεισφορά στον μηχανισμό για τους πρόσφυγες στην Τουρκία – 14.3.2018

[27] Απόφαση της Επιτροπής C(2018) 4959 final σχετικά με τον μηχανισμό για τους πρόσφυγες στην Τουρκία, για την τροποποίηση της απόφασης C(2015) 9500 της Επιτροπής όσον αφορά τη συνεισφορά στον μηχανισμό για τους πρόσφυγες στην Τουρκία – 24.7.2018

Προγραμματισμός

Προκειμένου να αξιοποιηθούν τα απτά αποτελέσματα της πρώτης δόσης της διευκόλυνσης, καθώς και για να διασφαλιστεί η ομαλή και αποτελεσματική συνέχιση του προγραμματισμού της δεύτερης δόσης, τα κράτη μέλη ενέκριναν επικαιροποιημένο στρατηγικό υπόμνημα[28] κατά τη συνεδρίαση της διευθύνουσας επιτροπής τον Ιούνιο του 2018. Η διευθύνουσα επιτροπή έλαβε υπόψη της τα πορίσματα της επικαιροποιημένης αξιολόγησης των αναγκών[29], η οποία διενεργήθηκε μέσω εκτενών διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους[30], καθώς και άλλα συναφή έγγραφα[31].

Στην έκθεση επικαιροποιημένης αξιολόγησης των αναγκών προσδιορίζονται οι ανάγκες προτεραιότητας και τα εναπομένοντα κενά στην αντιμετώπιση του προσφυγικού και παρέχονται πολύτιμες οδηγίες για τον προγραμματισμό της δεύτερης δόσης της διευκόλυνσης. Στην έκθεση προβλέπεται επικαιροποίηση της αξιολόγησης που ανατέθηκε από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2016. Στην έκθεση καταγράφονται οι ανάγκες των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής, όπως εξελίχθηκαν από το 2016 και μετά, και καθορίζονται οι τομείς που χρήζουν περαιτέρω συνδρομής. Η έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η προστασία, οι βασικές ανάγκες και πόροι διαβίωσης, η υγεία, η εκπαίδευση και οι δημοτικές υποδομές εξακολουθούν να αποτελούν βασικούς τομείς εστίασης.

Το στρατηγικό υπόμνημα (εφεξής «το υπόμνημα») αποσκοπεί στην παροχή ενός στρατηγικού πλαισίου για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση της δεύτερης δόσης της διευκόλυνσης, με ιδιαίτερη έμφαση στην ένταξη και την αυτοδυναμία ως βασικούς στόχους. Στο υπόμνημα επιβεβαιώνεται η ανάγκη στενής συνεργασίας μεταξύ κυβερνητικών, αναπτυξιακών και ανθρωπιστικών μηχανισμών για τον εντοπισμό πιο βιώσιμων και πιο ανθεκτικών λύσεων στο πλαίσιο μιας παρατεταμένης κρίσης, και πέραν της διάρκειας εφαρμογής της διευκόλυνσης και της εκταμίευσης των 6 δισ. EUR. Αυτό συνεπάγεται τη στρατηγική μετάβαση από την ανθρωπιστική στην αναπτυξιακή βοήθεια στο πλαίσιο της διευκόλυνσης. Θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην παροχή βιώσιμης κοινωνικοοικονομικής στήριξης και ευκαιριών διαβίωσης, καθώς και στην ενίσχυση της ικανότητας των κοινοτήτων για φιλοξενία προσφύγων με παράλληλη στήριξη της κοινωνικής συνοχής. Μετά την ολοκλήρωση της διευκόλυνσης, οι τουρκικές αρχές και η Επιτροπή θα συνεργαστούν ώστε να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα των έργων της διευκόλυνσης. Επιπλέον, το εθνικό σύστημα της Τουρκίας θα πρέπει να προετοιμαστεί για την ανάληψη της υλοποίησης της βοήθειας από τη διευκόλυνση ώστε να εξασφαλίζονται βιώσιμες λύσεις και ισότιμη πρόσβαση σε δικαιώματα και υπηρεσίες.

Ο προγραμματισμός της δεύτερης δόσης αποσκοπεί στη συνεκτίμηση των συστάσεων της ειδικής έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τη διευκόλυνση[32], η οποία εκδόθηκε στον Νοέμβριο του 2018 (βλέπε επίσης την ενότητα «Έλεγχος» κατωτέρω). Το Ελεγκτικό Συνέδριο έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη για κοινή στρατηγική για την

[28] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_facility_strategic_concept_note.pdf
[29] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/updated_needs_assessment.pdf
[30] Η τελική έκθεση της επικαιροποιημένης αξιολόγησης των αναγκών εκδόθηκε στις 31 Οκτωβρίου 2018.
[31] Ειδικότερα, ανακοίνωση του 2016 «Ζώντας με αξιοπρέπεια» περί αναγκαστικών εκτοπίσεων και ανάπτυξης (OM(2016) 234 final) και συνοδευτικά συμπεράσματα του Συμβουλίου (Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την προσέγγιση της ΕΕ για τους αναγκαστικούς εκτοπισμούς και την ανάπτυξη, Μάιος 2016).

[32] Έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_EL.pdf

κινητοποίηση του ανθρωπιστικού και του αναπτυξιακού σκέλους της διευκόλυνσης, την πρόβλεψη της μετάβασης από τη χρηματοδότηση από τη διευκόλυνση στις εθνικές αρχές και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των επιτευγμάτων της διευκόλυνσης και μετά το πέρας της διάρκειας υλοποίησης της διευκόλυνσης.

Ως πρώτο βήμα για την κινητοποίηση πρόσθετης στήριξης στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της διευκόλυνσης, η Επιτροπή θέσπισε τον Ιούλιο του 2018 ειδικό μέτρο για την εκπαίδευση, κατόπιν διαβούλευσης με την επιτροπή διαχείρισης του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ). Στο πλαίσιο του ειδικού μέτρου διατέθηκαν 400 εκατ. EUR για τη συνεχή πρόσβαση των προσφύγων σε ποιοτική εκπαίδευση[33]. Στόχος είναι η περαιτέρω αύξηση της πρόσβασης σε ποιοτικές και χωρίς αποκλεισμούς εκπαιδευτικές υπηρεσίες για τους πρόσφυγες που διαμένουν στην Τουρκία, μεταξύ άλλων για τους ενηλίκους, καθώς και η στήριξη της ενσωμάτωσής τους στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα, που έχει ως αποτέλεσμα την προαγωγή της κοινωνικής συνοχής. Το ειδικό μέτρο βασίζεται σε προηγούμενη στήριξη στον τομέα της εκπαίδευσης, κυρίως στην πρώτη άμεση επιχορήγηση 300 εκατ. EUR προς το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, «Προώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα» (PICTES).

Το ειδικό μέτρο τροποποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2018 ώστε να συμπεριληφθεί επιπρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 100 εκατ. EUR για αναγκαίες σχολικές υποδομές, προκειμένου να καταστεί δυνατή η κάλυψη αναγκών όσον αφορά αίθουσες διδασκαλίας και χώρους εκπαίδευσης[34]. Τον Δεκέμβριο του 2018, προκηρύχθηκαν δύο προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος στον τομέα της κοινωνικοοικονομικής στήριξης και των δημοτικών υποδομών, με διάθεση 465 εκατ. EUR και 380 εκατ. EUR αντίστοιχα. Η Επιτροπή δρομολόγησε το σχέδιο εφαρμογής ανθρωπιστικής βοήθειας (HIP)[35] για το 2018, στο οποίο προσδιορίστηκαν η διαθέσιμη χρηματοδότηση και οι πιθανοί εταίροι για το ανθρωπιστικό σκέλος της διευκόλυνσης. Οι προετοιμασίες για περαιτέρω συνδρομή στους τομείς της κοινωνικοοικονομικής στήριξης και της υγείας συνεχίστηκαν παράλληλα και θα πρέπει να επιβεβαιωθούν κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2019, με ιδιαίτερη έμφαση στη διασφάλιση της μετάβασης από τη στήριξη με μεταφορά μετρητών στην αυτονομία και την ενεργή συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

5. Εφαρμογή της διευκόλυνσης

Η διευκόλυνση έχει δύο σκέλη, ένα σκέλος «ανθρωπιστική βοήθεια» και ένα σκέλος «αναπτυξιακή βοήθεια», με προϋπολογισμό 1,4 δισ. EUR και 1,6 δισ. EUR, αντίστοιχα, στο πλαίσιο της πρώτης δόσης.

Στο πλαίσιο του σκέλους «ανθρωπιστική βοήθεια» παρέχεται στήριξη στους πλέον ευάλωτους πρόσφυγες με την παροχή στήριξης με τρόπο προβλέψιμο και αξιοπρεπή, για την κάλυψη των βασικών αναγκών και την προστασία τους. Επίσης, αντιμετωπίζονται οι ελλείψεις στην παροχή υπηρεσιών με εξειδικευμένους οργανισμούς και εταίρους στον τομέα της υγείας και της εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Στο πλαίσιο της αναπτυξιακής βοήθειας υποστηρίζονται οι πιο μακροπρόθεσμες ανάγκες στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης των

[33] Ειδικό μέτρο για την εκπαίδευση, C(2018)4960 final της 24.7.2018.
[34] Τροποποιημένο ειδικό μέτρο για την εκπαίδευση, C(2018)8254 final της 11.12.2018.
[35] https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/echo_tur_bud_2018_91000_v2.pdf

προσφύγων, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και τις ευκαιρίες διαβίωσης. Επίσης, το σκέλος επικεντρώνεται στις ευάλωτες ομάδες και συμπεριλαμβάνει τη διάσταση του φύλου στις παρεμβάσεις, λ.χ. προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από τη σεξουαλική βία και τη βία λόγω φύλου και βελτίωση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη όσον αφορά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται σε μη Σύρους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο. Σκοπός των παρεμβάσεων της διευκόλυνσης είναι πάντοτε η συμμετοχή και των τοπικών κοινοτήτων υποδοχής προσφύγων.

Το ποσό των 3 δισ. EUR στο πλαίσιο της πρώτης δόσης της διευκόλυνσης για την περίοδο 2016-2017 δεσμεύτηκε και διατέθηκε μέσω συμβάσεων στο σύνολό του[36], με ανάπτυξη 72 έργων από τα οποία προέκυψαν απτά αποτελέσματα. Στο τέλος του 2018, είχαν εκταμιευτεί πάνω από 2,072 δισ. EUR εκ των 3 δισ. EUR, ενώ το υπόλοιπο ποσό πρόκειται να εκταμιευτεί κατά την πορεία υλοποίησης των έργων της διευκόλυνσης έως τα μέσα του 2021.

Αναλυτικές πληροφορίες διατίθενται από τον επιγραμμικό πίνακα των έργων[37].

Από τα 3 δισ. EUR στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της διευκόλυνσης για την περίοδο 2018-2019, τον Φεβρουάριο του 2019 δεσμεύτηκε ποσό ύψους 1,2 δισ. EUR, εκ των οποίων 450 εκατ. EUR είχαν διατεθεί μέσω συμβάσεων και 150 εκατ. EUR είχαν εκταμιευτεί κατά το τέλος του 2018.

Βοήθεια από τη διευκόλυνση κινητοποιείται σε ολόκληρη την Τουρκία, ωστόσο συγκεντρώνεται ως επί το πλείστον στις δέκα επαρχίες που επηρεάζονται περισσότερο: Κωνσταντινούπολης, Σανλιούρφα, Χατάι, Γκαζιαντέπ, Μερσίνης, Αδάνων, Προύσας, Κιλίς, Σμύρνης και Καχραμανμαράς[38]. Η βοήθεια από τη διευκόλυνση παρέχεται κυρίως σε πρόσφυγες και μετανάστες εκτός καταυλισμών.

5.1 Ανθρωπιστική βοήθεια

Η ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ διέπεται από την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια του 2007[39], η οποία προβλέπει ότι η ΕΕ, ως φορέας παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, συμμορφώνεται προς τις αρχές του ανθρωπισμού, της ουδετερότητας, της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 214 της ΣΛΕΕ, και στον κανονισμό για την ανθρωπιστική βοήθεια (αριθ. 1257/96)[40],[41].

---

[36] Με εξαίρεση ποσό ύψους περίπου 20 εκατ. EUR που αφορά τρέχουσες διοικητικές δαπάνες, δαπάνες τεχνικής βοήθειας και δαπάνες επικοινωνίας, παρακολούθησης, αξιολόγησης και λογιστικών ελέγχων, το οποίο μπορεί να δεσμευτεί και να διατεθεί μέσω συμβάσεων καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της διευκόλυνσης.

[37] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf

[38] Η κατανομή των Σύρων προσφύγων ανά επαρχία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik

[39] Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

[40] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/96 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 1996, σχετικά με την ανθρωπιστική βοήθεια.

[41] Η ανθρωπιστική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βασίζεται σε ετήσια σχέδια εφαρμογής ανθρωπιστικής βοήθειας ανά χώρα. Το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των εταίρων της στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας καθορίζεται από τις χρηματοδοτικές και διοικητικές συμφωνίες-πλαίσια που συνάπτει η Επιτροπή με διεθνείς οργανισμούς και από συμβάσεις-πλαίσια εταιρικής σχέσης με μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού σκέλους της διευκόλυνσης, στην πρώτη δόση, έχουν διατεθεί 1,389 δισ. EUR, ενώ και τα 45 ανθρωπιστικά έργα διατέθηκαν μέσω συμβάσεων σε 19 εταίρους για την αντιμετώπιση βασικών αναγκών και αναγκών στους τομείς της προστασίας, της εκπαίδευσης και της υγείας των πλέον ευάλωτων προσφύγων στην Τουρκία. Μέχρι σήμερα έχει εκταμιευθεί ποσό ύψους 1,11 δισ. EUR, από το οποίο επωφελήθηκαν συνολικά 1 561 940 πρόσφυγες[42]. Στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης, έχουν διατεθεί μέχρι στιγμής 690 εκατ. EUR για βασικές ανάγκες, προστασία, εκπαίδευση και υγεία. Τα πρώτα 50 εκατ. EUR για έργα διατέθηκαν μέσω συμβάσεων το 2018, μέσω 11 έργων στους τομείς της υγείας και της προστασίας. Το σχέδιο εφαρμογής ανθρωπιστικής βοήθειας για το 2018 περιλάμβανε 51,17 εκατ. EUR χρηματοδότησης για ανθρωπιστική βοήθεια στο πλαίσιο της διευκόλυνσης (50 εκατ. EUR από τη δεύτερη δόση και 1,17 εκατ. EUR που επαναδιατέθηκαν από μη δαπανηθέντα κονδύλια στο πλαίσιο έργων της πρώτης δόσης)[43]. Μερικά από τα κυριότερα αποτελέσματα του ανθρωπιστικού σκέλους το 2018[44] παρατίθενται κατωτέρω.

Το Δίκτυο Κοινωνικής Προστασίας Εκτάκτου Ανάγκης

Η ΕΕ συνέχισε να καλύπτει τις ανάγκες προσφύγων με μεγάλη κοινωνικοοικονομική ευαισθησία μέσω του Δικτύου Κοινωνικής Προστασίας Εκτάκτου Ανάγκης. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα ανθρωπιστικής κοινωνικής βοήθειας, το οποίο συνίσταται σε μια χρεωστική κάρτα που προσφέρει σε μηνιαία βάση μετρητά χωρίς περιορισμό χρήσης για διάφορους σκοπούς απευθείας σε ευάλωτους πρόσφυγες. Τον Ιανουάριο του 2019, πάνω από 1,5 εκατομμύρια δικαιούχοι είχαν επωφεληθεί από τις μηνιαίες μεταφορές μετρητών μέσω του προγράμματος.

Εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Η ΕΕ εξακολουθεί να διευκολύνει την πρόσβαση των πληθυσμών προσφύγων στα συστήματα τυπικής εκπαίδευσης, με τη μείωση των εμποδίων και την παροχή μέσων σε παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο ώστε να μπορούν να πηγαίνουν σχολείο. Το πρόγραμμα για την υπό όρους μεταφορά χρημάτων για την Εκπαίδευση[45], το οποίο δρομολογήθηκε το 2017, είναι το μεγαλύτερο μέχρι στιγμής πρόγραμμα εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που λαμβάνει χρηματοδότηση από την ΕΕ και ξεπερνά τους αρχικούς στόχους του. Σύμφωνα με στοιχεία του Φεβρουαρίου 2019, οι οικογένειες πάνω από 470 000 παιδιών που φοιτούν σε σχολείο έλαβαν χρηματοδοτική στήριξη μέσω του προγράμματος για την υπό όρους μεταφορά χρημάτων για την Εκπαίδευση. Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία του Δεκεμβρίου 2018, κατά μέσο όρο 6 768 παιδιά τον μήνα επωφελήθηκαν από υπηρεσίες μεταφοράς προς τα σχολεία και 9 267 παιδιά προσφύγων επωφελήθηκαν από δραστηριότητες μη τυπικής εκπαίδευσης. Τέτοιες δραστηριότητες περιλαμβάνουν προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης στην τουρκική και/ή στην αραβική γλώσσα, προγράμματα ταχύρρυθμης μάθησης, πρωτοβουλίες κατ' οίκον μάθησης και λέσχες μελέτης. Τα προγράμματα αυτά θα διευκολύνουν την είσοδο των παιδιών στην τυπική εκπαίδευση, στην τάξη που αναλογεί στην ηλικία τους.

[42] Περιλαμβάνονται οι πρόσφυγες που επωφελήθηκαν τόσο από το Δίκτυο Κοινωνικής Προστασίας Εκτάκτου Ανάγκης όσο και από προηγούμενα παρόμοια προγράμματα.
[43] Διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/echo/financing-decisions-hips-2018_en
[44] Οι πρόσφυγες ενδέχεται να έχουν λάβει περισσότερες από μία υπηρεσίες, ενώ τα συνολικά στοιχεία δεν υπολογίζουν την επικάλυψη.
[45] https://ec.europa.eu/echo/blog/turkey-conditional-cash-transfer-education-programme-increases-school-attendance-syrian-and_en

Υγεία

Η ΕΕ έχει επικεντρωθεί στην κάλυψη των δυνητικών ελλείψεων στην παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, καθώς και στην παροχή υπηρεσιών προσαρμοσμένων στις συγκεκριμένες ανάγκες των προσφύγων και άλλων προσώπων που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης. Από την έναρξη της διευκόλυνσης τον Οκτώβριο του 2018, πραγματοποιήθηκαν συνολικά 873 365 επισκέψεις προσφύγων σε κέντρα πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, σε επαρχίες που έχουν δεχθεί μεγάλο όγκο προσφύγων. Επιπλέον, 40 705 έγκυες γυναίκες πραγματοποίησαν 84 714 επισκέψεις για περίθαλψη πριν από τον τοκετό, 105 315 πρόσφυγες έλαβαν υπηρεσίες ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής στήριξης και 13 075 πρόσφυγες έλαβαν υπηρεσίες μετεγχειρητικής περίθαλψης και αποκατάστασης.

Προστασία

Η ΕΕ εξακολουθεί να χρηματοδοτεί έργα για τη στήριξη της πρόσβασης των προσφύγων σε υπηρεσίες καταγραφής και άλλες υπηρεσίες, καθώς και για την κάλυψη των αναγκών ομάδων και ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο. Για παράδειγμα, με την υποστήριξη της διευκόλυνσης, η τουρκική Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης της Μετανάστευσης έχει εξακριβώσει τα στοιχεία 2,6 εκατομμυρίων προσφύγων που ζουν στην Τουρκία.

5.2 Αναπτυξιακή βοήθεια

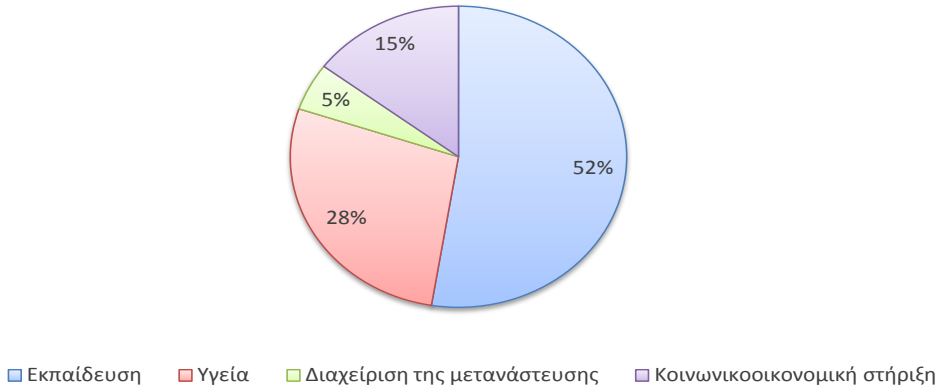
Στο πλαίσιο του αναπτυξιακού σκέλους της διευκόλυνσης, εξακολουθεί να σημειώνεται ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση 26 έργων που ανατέθηκαν μέσω συμβάσεων στο πλαίσιο της πρώτης δόσης, ενώ δύο συμβάσεις έχουν ήδη ολοκληρωθεί. Οι εκταμιεύσεις προς εταίρους υλοποίησης ανέρχονται σε 943 εκατ. EUR από σύνολο 1,6 δισ. EUR που διατέθηκαν για αναπτυξιακή βοήθεια στο πλαίσιο της πρώτης δόσης[46]. Στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης της διευκόλυνσης, 400 εκατ. EUR διατέθηκαν μέσω συμβάσεων για τη συνέχιση δραστηριοτήτων που ενισχύουν την πρόσβαση των προσφύγων που διαμένουν στην Τουρκία σε ποιοτικές και χωρίς αποκλεισμούς υπηρεσίες εκπαίδευσης, καθώς και για τη στήριξη της ενσωμάτωσής τους στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα και την προαγωγή της κοινωνικής συνοχής. Επιπλέον, δεσμεύτηκαν 100 εκατ. EUR για τη στήριξη των σχολικών υποδομών και την κάλυψη αναγκών για αίθουσες διδασκαλίας και χώρους εκπαίδευσης. Στον τομέα της κοινωνικοοικονομικής στήριξης και των δημοτικών υποδομών, διατέθηκαν 465 εκατ. EUR και 380 εκατ. EUR αντίστοιχα.

Εκτός από την επιχορήγηση που τελεί υπό άμεση διαχείριση μέσω του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας[47], το αναπτυξιακό σκέλος της διευκόλυνσης υποστηρίζει σειρά μέτρων «από τη βάση προς την κορυφή» μέσω 15 έργων συνολικού ύψους 293 εκατ. EUR στο πλαίσιο του Περιφερειακού Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης.

[46] Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται επίσης εκταμιεύσεις στο πλαίσιο έργων που υλοποιούνται από το Περιφερειακό Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, αλλά δεν έχουν ακόμη καταλογιστεί στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

[47] Η διαχείριση των πόρων του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας στο πλαίσιο της διευκόλυνσης γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες για τις εξωτερικές δράσεις που περιλαμβάνονται στον τίτλο IV του δεύτερου μέρους του δημοσιονομικού κανονισμού και στους κανόνες εφαρμογής του. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στη δεύτερη ετήσια έκθεση σχετικά με τη διευκόλυνση.

Η κατανομή των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μη ανθρωπιστικού σκέλους της διευκόλυνσης ανά τομέα προτεραιότητας έχει ως εξής:

Εκπαίδευση

Η ΕΕ υποστηρίζει όλα τα στάδια του εκπαιδευτικού συστήματος, από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, προκειμένου να μη χαθεί μια γενιά νέων ανθρώπων.

Η υλοποίηση του έργου PICTES[48] —μιας άμεσης επιχορήγησης 300 εκατ. EUR προς το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας για την προώθηση της ενσωμάτωσης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα— συνεχίστηκε κατά το σχολικό έτος 2018, υπερβαίνοντας τους ενδεικτικούς στόχους της δράσης σε πολλούς τομείς. Για παράδειγμα, η διδασκαλία της τουρκικής γλώσσας οδήγησε σε εξετάσεις της επάρκειας, στις οποίες συμμετείχαν σχεδόν 400 000 μαθητές έως τα τέλη Σεπτεμβρίου του 2018. Συνολικά, πάνω από 16 000 μαθητές παρακολούθησαν μαθήματα για την κάλυψη κενών και πάνω από 43 000 μαθητές έλαβαν επιπρόσθετη ενισχυτική διδασκαλία. Ο αριθμός των καθηγητών και των διαχειριστών του Υπουργείου Παιδείας που έλαβαν κατάρτιση στο πλαίσιο του έργου ξεπέρασε τους 19 000 έως τα τέλη Σεπτεμβρίου του 2018. Οι εν λόγω δραστηριότητες θα συνεχιστούν στο πλαίσιο της σύμβασης για το PIKTES II[49], η οποία υπογράφηκε τον Δεκέμβριο του 2018. Αυτή η δράση, συνολικής αξίας 400 εκατ. EUR, έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα παιδιά προσφύγων τα οποία διαμένουν στην Τουρκία έχουν πρόσβαση σε ποιοτική, χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση για επιπλέον τρία σχολικά έτη. Επιπλέον, θα υποστηρίξει την ενσωμάτωση των παιδιών στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα, προάγοντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή, μεταξύ άλλων και για τους ενηλίκους. Μια δεύτερη δράση 100 εκατ. EUR θα ενισχύσει τις παρεμβάσεις στις σχολικές υποδομές σε περιοχές που φιλοξενούν υψηλό αριθμό προσφύγων. Η κατασκευή σχολικών κτιρίων στο πλαίσιο των υφιστάμενων προγραμμάτων προχωρά. Βρίσκεται σε εξέλιξη η ανέγερση 136 σχολικών κτιρίων συμβατικής συμπαγούς κατασκευής και 50 προκατασκευασμένων σχολικών κτιρίων. Έως τον Δεκέμβριο του 2018, είχαν ολοκληρωθεί 33 προκατασκευασμένα σχολικά κτίρια.

[48] PICTES σημαίνει «Προώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα». Πρόκειται για μια άμεση επιχορήγηση 300 εκατ. EUR προς το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας για την προώθηση της ενσωμάτωσης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα.
[49] PIKTES σημαίνει «Προώθηση της ένταξης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα». Πρόκειται για μια άμεση επιχορήγηση 400 εκατ. EUR προς το τουρκικό Υπουργείο Εθνικής Παιδείας για την προώθηση της ενσωμάτωσης των παιδιών από τη Συρία στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Επιπλέον, έχει προχωρήσει αρκετά η ανέγερση τριών σχολικών κτιρίων συμβατικής συμπαγούς κατασκευής.

Επίσης, έως τον Δεκέμβριο του 2018, σχεδόν 6 000 Σύροι εθελοντές δάσκαλοι είχαν λάβει στήριξη με τη μορφή μηνιαίων κινήτρων, πάνω από 14 000 παιδιά είχαν επωφεληθεί από προσχολική εκπαίδευση τόσο σε επίπεδο κοινότητας όσο και κατ' οίκον.

Όσον αφορά την παροχή ευκαιριών σε πρόσφυγες για πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, 476 φοιτητές λαμβάνουν υποτροφίες για πανεπιστημιακές σπουδές μέσω τριών έργων, ενώ ο αριθμός των υποστηριζόμενων μαθητών προγραμματίζεται να αυξηθεί το ακαδημαϊκό έτος 2019.

Υγεία

Κύριος πυλώνας της βοήθειας στον τομέα προτεραιότητας της υγείας είναι το έργο SIHHAT[50], μια άμεση επιχορήγηση 300 εκατ. EUR προς το τουρκικό Υπουργείο Υγείας για την εξασφάλιση της πρόσβασης των προσφύγων σε υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Τον Δεκέμβριο του 2018, χάρη στις παρεμβάσεις της διευκόλυνσης, απασχολούνται 2 569 άτομα ως ιατρικό προσωπικό[51] (69 % των οποίων είναι Σύροι πρόσφυγες) και παρέχουν υπηρεσίες σε 178 κέντρα υγείας για μετανάστες, 45 από τα οποία είναι διευρυμένα κέντρα υγείας για μετανάστες που παρέχουν βασικές υπηρεσίες δευτεροβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Η υλοποίηση έργων που αφορούν υποδομές υγείας προχωρά επίσης, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη προσκλήσεις υποβολής προσφορών για την ανέγερση δύο κρατικών νοσοκομείων (στις επαρχίες Kilis και Hatay), τα οποία αναμένεται να ανοίξουν τον Ιούνιο του 2021 και να παρέχουν συνολικά 500 κλίνες.

Κοινωνικοοικονομική στήριξη

Το έργο για τους πόρους διαβίωσης και την κοινωνικοοικονομική στήριξη διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην ενσωμάτωση των προσφύγων στην τουρκική κοινωνία και προάγει την αναγκαία κοινωνική και οικονομική συνοχή. Δεδομένου ότι το γλωσσικό εμπόδιο είναι μείζων φραγμός στην αποτελεσματική ενσωμάτωση, η διευκόλυνση παρέχει μαθήματα τουρκικής γλώσσας στους πρόσφυγες. Η συνολική στήριξη στο πλαίσιο της πρώτης δόσης της διευκόλυνσης ανήλθε σε 196,6 εκατ. EUR, μέσω οκτώ έργων[52]. Η στήριξη στον εν λόγω τομέα θα πρέπει να αυξηθεί σημαντικά στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης ώστε να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα και η περαιτέρω ενσωμάτωση. Το Δεκέμβριο του 2018[53] προκηρύχθηκε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος στο τομέα της κοινωνικοοικονομικής στήριξης, με διάθεση 465 εκατ. EUR για έργα που θα πρέπει να ενισχύουν την ανθεκτικότητα και την αυτοδυναμία των προσφύγων.

Ένα έργο 50 εκατ. EUR που υλοποιείται από την τράπεζα Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) παρέχει αυξημένη πρόσβαση προσφύγων και Τούρκων εφήβων σε ποιοτική και χωρίς

[50] SIHHAT σημαίνει «Βελτίωση της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού Σύρων που βρίσκονται υπό καθεστώς προσωρινής προστασίας και συναφείς υπηρεσίες» που παρέχονται από τις τουρκικές αρχές.

[51] 118 ειδικοί ιατροί, 482 ιατροί, 754 μαίες/νοσηλευτές, 892 δίγλωσσοι οδηγοί ασθενών, 323 μέλη βοηθητικού προσωπικού

[52] Βλέπε τα έργα που διατίθενται στον ιστότοπο NEAR, με εξαίρεση τα έργα που παρατίθενται ως «Education/Socio-Economic Support» (Εκπαίδευση/Κοινωνικοοικονομική στήριξη)

[53] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/call_for_expression_of_interest_-_socio-economic_support.zip

αποκλεισμούς επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) σε επαγγελματικούς κλάδους με υψηλή ζήτηση στην αγορά εργασίας. Παράλληλα, ένα έργο 50 εκατ. EUR της Παγκόσμιας Τράπεζας αποσκοπεί στη βελτίωση της απασχολησιμότητας και της ενσωμάτωσης των προσφύγων και των μελών των κοινοτήτων υποδοχής στην αγορά εργασίας της Τουρκίας. Η θεσμική στήριξη για τις υπηρεσίες απασχόλησης ενισχύει την ικανότητα του τουρκικού οργανισμού απασχόλησης να παρέχει συμβουλές και βοήθεια όσον αφορά την εύρεση εργασίας, καθώς και την ικανότητα του τουρκικού Υπουργείου Οικογένειας, Εργασίας και Κοινωνικών Υπηρεσιών να παρακολουθεί τη χορήγηση αδειών εργασίας και την παροχή υπηρεσιών απασχόλησης. Επιπλέον, οι τουρκικές αρχές λαμβάνουν στήριξη για την ενίσχυση της ικανότητας αξιολόγησης της ζήτησης για δεξιότητες σε επιλεγμένες επαρχίες με υψηλό αριθμό προσφύγων και για την ενίσχυση των δραστηριοτήτων δημιουργίας θέσεων εργασίας και της επιχειρηματικότητας.

Μέσω του Περιφερειακού Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, αρκετά έργα καλύπτουν βασικούς τομείς όπως εκμάθηση της τουρκικής γλώσσας από ενηλίκους, πιστοποίηση δεξιοτήτων και επαγγελματικός προσανατολισμός, αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης θέσεων εργασίας, στήριξη των ΜΜΕ, επιχειρηματικότητα και δημιουργία θέσεων εργασίας κ.λπ.

Τα χρηματοδοτούμενα από τη διευκόλυνση κοινοτικά κέντρα παρέχουν επίσης εκτεταμένο φάσμα υπηρεσιών, από μαθήματα κατάρτισης έως υπηρεσίες ενημέρωσης και παραπομπής, πολιτιστικές εκδηλώσεις και εκδηλώσεις δικτύωσης, με σκοπό την αύξηση της ανθεκτικότητας και της αυτοδυναμίας των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής. Επιπλέον, τον Ιανουάριο του 2019 διεξάχθηκε διάσκεψη σχετικά με τους τρόπους σχεδιασμού μιας ισχυρότερης αντιμετώπισης του προσφυγικού στην Τουρκία η οποία λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου, στο πλαίσιο έργου της μονάδας των ΗΕ για τις Γυναίκες το οποίο βρίσκεται υπό εξέλιξη και αποσκοπεί στην ενδυνάμωση και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των γυναικών και κοριτσιών από την Συρία, καθώς και στην οικοδόμηση κοινωνικής συνοχής στις κοινότητες υποδοχής τους στην Τουρκία.

Πτυχές που αφορούν το φύλο στο πλαίσιο των έργων της διευκόλυνσης

Το φύλο αποτελεί μια σημαντική διάσταση που πρέπει να εξετάζεται κατά τον προγραμματισμό έργων στο πλαίσιο της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία. Οι παρεμβάσεις της διευκόλυνσης αποσκοπούν στην προώθηση της ισότητας ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες και για αγόρια και κορίτσια, όπου αυτό είναι δυνατό. Για την παρακολούθηση του εν λόγω στοιχείου συγκεντρώνονται δεδομένα κατά φύλο και, σε αυτόν τον τομέα, έχουν αναπτυχθεί ορισμένες ειδικές δράσεις. Έχουν πραγματοποιηθεί προσπάθειες για την ευθυγράμμιση δράσεων της διευκόλυνσης με θεματικούς στόχους στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για θέματα φύλου 2016-2020. Σε αυτές τις προσπάθειες περιλαμβάνονται η καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, η ισότιμη πρόσβαση κοριτσιών και γυναικών σε ποιοτική εκπαίδευση και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) χωρίς διακρίσεις, καθώς και η στήριξη των οργανώσεων γυναικών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που προωθούν την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών και κοριτσιών. Η διευκόλυνση συνεργάζεται με εταίρους υλοποίησης οι οποίοι διαθέτουν άρτια πείρα στον εν λόγω τομέα, συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF), της μονάδας των ΗΕ για τις Γυναίκες και της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ). Για παράδειγμα, η UNICEF παρέχει βασικές κοινωνικές υπηρεσίες σε παιδιά, ιδίως σε κορίτσια και γυναίκες και στις οικογένειές τους, με μια προσέγγιση που παρέχει μια πιο ολιστική κατανόηση των ρόλων των φύλων στο

πλαίσιο της οικογένειας και της κοινωνίας.

Διαχείριση της μετανάστευσης

Η διευκόλυνση κάλυψε τις δαπάνες που συνεπάγεται η διαχείριση των επιστροφών (μεταφορά, φιλοξενία) 212 Σύρων και 1 076 μη Σύρων, καθώς και τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό και τις εργασίες για εγκαταστάσεις για 750 άτομα. Από τον Αύγουστο του 2017 μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου 2018, 119 173 μετανάστες έλαβαν βοήθεια χρηματοδοτούμενη από τη διευκόλυνση με αυτόν τον τρόπο. Η στήριξη από την ΕΕ στο πλαίσιο της διευκόλυνσης συνέβαλε επίσης στην ανάπτυξη των ικανοτήτων της Τουρκικής Ακτοφυλακής όσον αφορά την πραγματοποίηση επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης. Έξι σωστικά σκάφη παραδόθηκαν το 2018 και 1 081 μέλη της Τουρκικής Ακτοφυλακής έλαβαν εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρωπιστικά πρότυπα. Αμφότερα τα έργα χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο της πρώτης δόσης της διευκόλυνσης. Δεν έχει προβλεφθεί ειδική πίστωση στον προϋπολογισμό για τον εν λόγω τομέα στο πλαίσιο της δεύτερης δόσης.

6. Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης της διευκόλυνσης έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να αναπτύσσεται σταδιακά.

Πλαίσιο αποτελεσμάτων

Το πλαίσιο αποτελεσμάτων της διευκόλυνσης αντικατοπτρίζει τη λογική παρέμβασης της διευκόλυνσης. Ενημερώνεται από το στρατηγικό πλαίσιο της διευκόλυνσης, καθώς και από τις προγραμματισμένες δράσεις και τα λογικά πλαίσιά τους. Το πλαίσιο αποτελεσμάτων αναπτύχθηκε από τον Αύγουστο του 2016 έως τον Μάρτιο του 2017 μέσω διαβούλευσης με τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένης της διευθύνουσας επιτροπής της διευκόλυνσης, των αρμόδιων τουρκικών αρχών, καθώς και υπηρεσιών της Επιτροπής. Τον Μάρτιο του 2017 κοινοποιήθηκε τελικό σχέδιο στη διευθύνουσα επιτροπή.

Με βάση τα αποτελέσματα του πιλοτικού σταδίου παρακολούθησης και την οριστικοποίηση της σύναψης συμβάσεων, πραγματοποιήθηκε περαιτέρω βελτίωση του πλαισίου αποτελεσμάτων το 2018, σε διαβούλευση με τα επιχειρησιακά ενδιαφερόμενα μέρη, και προσκομίστηκε επικαιροποιημένη έκδοση στη διευθύνουσα επιτροπή της διευκόλυνσης τον Νοέμβριο του 2018.

Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων σε επίπεδο διευκόλυνσης

Την άνοιξη του 2017 δρομολογήθηκε παρακολούθηση σε επίπεδο διευκόλυνσης. Τα δεδομένα παρακολούθησης παράγονται σε επίπεδο επιμέρους δράσεων από τους εταίρους υλοποίησης σύμφωνα με την υποχρέωσή τους δυνάμει της εκάστοτε σύμβασης. Τον Μάιο του 2017 εκδόθηκε ένα πρώτο αίτημα για δεδομένα παρακολούθησης και ακολούθησαν τρεις πιλοτικοί κύκλοι παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων που δρομολογήθηκαν το 2017. Κατά την 11η συνεδρίαση της διευθύνουσας επιτροπής, παρουσιάστηκε έκθεση παρακολούθησης η οποία κάλυπτε τα αποτελέσματα της διευκόλυνσης έως την 30ή Ιουνίου 2018[54].

[54] Πλαίσιο αποτελεσμάτων της διευκόλυνσης – Έκθεση παρακολούθησης

Οι πρώτοι λίγοι κύκλοι συλλογής δεδομένων σχεδιάστηκαν ως πιλοτικό στάδιο για τους δείκτες εκροών του πλαισίου αποτελεσμάτων. Συνέβαλαν καθοριστικά στην εξοικείωση των εταίρων υλοποίησης με τις απαιτήσεις παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων της διευκόλυνσης, καθώς και στη δοκιμή της σκοπιμότητας των προτεινόμενων δεικτών. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ένα σημαντικό μέρος του χαρτοφυλακίου έργων της διευκόλυνσης ανατέθηκε μέσω συμβάσεων προς το τέλος του 2017 και ότι η υλοποίηση των αντίστοιχων δράσεων ξεκίνησε μόλις το 2018.

Τα δεδομένα που αφορούν τους δείκτες του πλαισίου αποτελεσμάτων της διευκόλυνσης υποβάλλονται από τους εταίρους υλοποίησης στις αναθέτουσες αρχές, δηλαδή στην Αντιπροσωπεία της ΕΕ στην Τουρκία, το Περιφερειακό Καταπιστευματικό Ταμείο της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης (EUTF) και την Επιτροπή, με χρήση ενός κοινού προτύπου παρακολούθησης. Η διαδικασία ενοποίησης των δεδομένων υποστηρίζεται τεχνικά από εσωτερικό εργαλείο ΤΠ (πλατφόρμα παρακολούθησης της διευκόλυνσης) που επιτρέπει την αυτόματη συγκέντρωση, ανάλυση και απεικόνιση των δεδομένων. Η πλατφόρμα υπόκειται επί του παρόντος σε τελικές δοκιμές.

Οι αναθέτουσες αρχές και η γραμματεία της διευκόλυνσης σκοπεύουν να τυποποιήσουν τις διαδικασίες συλλογής δεδομένων. Η εκτίμηση του επιπέδου απόδοσης συγκεκριμένων αποτελεσμάτων στις δράσεις της διευκόλυνσης είναι εξίσου προβληματική λόγω της κλίμακας και ποικιλομορφίας των παρεμβάσεων και του μεγάλου αριθμού εμπλεκόμενων μερών. Συνοψίζοντας, η μέτρηση του επιπέδου επίτευξης των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της διευκόλυνσης εξακολουθεί να συνιστά πρόκληση.

Τεχνική βοήθεια για την παρακολούθηση

Τον Μάιο του 2017 εκδόθηκε απόφαση της Επιτροπής σχετικά με μέτρο στήριξης για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, τον έλεγχο και την επικοινωνία της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία[55]. Αυτό επέτρεψε την παροχή τεχνικής βοήθειας για τη στήριξη της παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων σχετικά με το πλαίσιο αποτελεσμάτων της διευκόλυνσης και συγκεκριμένες χρηματοδοτούμενες παρεμβάσεις. Η σύμβαση τεχνικής βοήθειας για την παρακολούθηση συνάφθηκε τον Ιανουάριο του 2018 και βρίσκεται σε στάδιο πλήρους εφαρμογής. Η ανάθεση έχει δύο διακριτά μέρη. Το πρώτο μέρος συνίσταται στη στήριξη της παρακολούθησης σε επίπεδο διευκόλυνσης. Αυτό περιλαμβάνει την περιοδική αναθεώρηση του πλαισίου αποτελεσμάτων, την αναθεώρηση της γραμμής βάσης και των τιμών-στόχων, καθώς και τις μεθόδους μέτρησης των δεικτών και σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες. Η ομάδα τεχνικής βοήθειας είναι επίσης υπεύθυνη για την υποστήριξη της γραμματείας της διευκόλυνσης όσον αφορά τη διενέργεια ανάλυσης πρώτου επιπέδου για τα δεδομένα παρακολούθησης που συλλέγονται σε τριμηνιαία βάση μέσω της πλατφόρμας παρακολούθησης της διευκόλυνσης, καθώς και την κατάρτιση των εκθέσεων παρακολούθησης της διευκόλυνσης. Το δεύτερο μέρος της ανάθεσης συνίσταται στην υποστήριξη της Αντιπροσωπείας της ΕΕ όσον αφορά τα καθήκοντά της για παρακολούθηση των δράσεων/συμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τη διευκόλυνση, συμπεριλαμβανομένης της επαλήθευσης των δεδομένων μέσω επιτόπιων ελέγχων για τις συμβάσεις στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης. Πράγματι, λόγω του μεγέθους ορισμένων παρεμβάσεων της διευκόλυνσης και της γεωγραφικής διασποράς των δραστηριοτήτων, η Αντιπροσωπεία

[55] Εκτελεστική απόφαση C(2017) 3378 final της Επιτροπής, της 23.5.2017, σχετικά με το μέτρο στήριξης για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, τον έλεγχο και την επικοινωνία της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία.

χρειάζεται υποστήριξη για τους επιτόπιους ελέγχους. Έως το τέλος του Δεκεμβρίου 2018, είχαν ολοκληρωθεί 50 αποστολές παρακολούθησης: 16 από αυτές διεξάχθηκαν το 2017 (συμπεριλαμβανομένων 2 αποστολών παρακολούθησης με γνώμονα τα αποτελέσματα) και 34 πραγματοποιήθηκαν το 2018 (συμπεριλαμβανομένων 3 αποστολών παρακολούθησης με γνώμονα τα αποτελέσματα και 8 αποστολών που διεξάχθηκαν από την ομάδα τεχνικής βοήθειας). Πάνω από 35 % των αποστολών παρακολούθησης κατεύθυναν τις άμεσες επιχορηγήσεις στο Υπουργείο Παιδείας και το Υπουργείο Υγείας της Τουρκίας.

Η παρακολούθηση όλων των δράσεων που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο των σχεδίων εφαρμογής ανθρωπιστικής βοήθειας αναλήφθηκε από την Επιτροπή, ιδίως από το επιτόπιο προσωπικό της Επιτροπής στην Τουρκία και το περιφερειακό γραφείο της Επιτροπής στο Αμμάν. Έως τον Νοέμβριο του 2018, είχαν ολοκληρωθεί 148 αποστολές παρακολούθησης σε επίπεδο έργου. Εκτός από τους δείκτες του πλαισίου αποτελεσμάτων δυνάμει των οποίων υποβάλλουν εκθέσεις οι εταίροι, υποβάλλονται επίσης περιοδικές εκθέσεις για πρόσθετους δείκτες σχετικά με την προστασία, οι οποίοι αποτυπώνονται επίσης στην πλατφόρμα παρακολούθησης σε επίπεδο διευκόλυνσης.

Αξιολόγηση

Οκτώ αξιολογήσεις σε επίπεδο δράσεων και χαρτοφυλακίου της διευκόλυνσης έχουν ολοκληρωθεί και τρεις βρίσκονται σε εξέλιξη[56]. Επιπλέον, μία αξιολόγηση που σχετίζεται με τη διευκόλυνση έχει ολοκληρωθεί και δύο αξιολογήσεις που σχετίζονται με τη διευκόλυνση βρίσκονται σε εξέλιξη. Οι αξιολογήσεις καλύπτουν κυρίως την ανθρωπιστική βοήθεια και τη βοήθεια που παρέχεται στο πλαίσιο του Περιφερειακού Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης. Τον Δεκέμβριο του 2018, η Επιτροπή δρομολόγησε τη στρατηγική ενδιάμεση αξιολόγηση της διευκόλυνσης, η οποία θα διενεργηθεί κατά την περίοδο 2019-2020. Ο στόχος είναι να αξιολογηθεί η συνεισφορά που παρασχέθηκε στο πλαίσιο της διευκόλυνσης στους τομείς προτεραιότητας της εκπαίδευσης, της υγείας, της κοινωνικοοικονομικής στήριξης και της διαχείρισης της μετανάστευσης κατά την περίοδο 2016-2019/20. Από την εν λόγω αξιολόγηση αναμένεται να προκύψει μια συνολική ανεξάρτητη αξιολόγηση των ενδιάμεσων αποτελεσμάτων, μετρηθέντων με βάση τους στόχους της, να αποτυπωθούν τα διδάγματα που αποκομίστηκαν και να παρασχεθούν συστάσεις για τη βελτίωση των υφιστάμενων και μελλοντικών δράσεων της διευκόλυνσης.

7. Έλεγχος

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ) δρομολόγησε επισήμως τον έλεγχο επιδόσεων της διευκόλυνσης στις 17 Οκτωβρίου 2017. Ακολούθησε η δημοσίευση της τελικής έκθεσης του Συνεδρίου στις 13 Νοεμβρίου 2018. Ο έλεγχος εστιάστηκε στη συμπληρωματικότητα της βοήθειας στο πλαίσιο της διευκόλυνσης, στην παροχή και παρακολούθηση της βοήθειας, καθώς και σε ένα δείγμα δέκα ανθρωπιστικών έργων. Το Ελεγκτικό Συνέδριο επικεντρώθηκε στη διαχείριση των πρώτων λίγων έργων που χρηματοδοτήθηκαν από τη διευκόλυνση, καθώς και στα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού σκέλους της. Το Ελεγκτικό Συνέδριο διαπίστωσε ότι, εν μέσω δυσκολιών, η διευκόλυνση κινητοποίησε κονδύλια γρήγορα με στόχο την ταχεία ανταπόκριση, ωστόσο υπήρχε

[56] Παραδείγματα: αξιολόγηση της ανθρωπιστικής ανταπόκρισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην προσφυγική κρίση στην Τουρκία, 2016-2017· αξιολόγηση του χρηματοδοτούμενου από τη ΓΔ ECHO Δικτύου Κοινωνικής Προστασίας Εκτάκτου Ανάγκης (ESSN) στην Τουρκία, Νοέμβριος 2016 – Φεβρουάριος 2018· ενδιάμεση στρατηγική αξιολόγηση του Περιφερειακού Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης.

περιθώριο αύξησης της αποτελεσματικότητας των ανθρωπιστικών έργων και ειδικότερα των έργων βοήθειας σε μετρητά, καθώς και ότι η διευκόλυνση έπρεπε να είχε επιτύχει καλύτερη αξιοποίηση των χρημάτων[57]. Απηύθυνε μια σειρά συστάσεων στην Επιτροπή, τις οποίες η Επιτροπή έχει αποδεχτεί πλήρως και εφαρμόζει ήδη, ιδίως όσον αφορά τη μετάβαση των παρεμβάσεων στην αναπτυξιακή βοήθεια (βλέπε ενότητα «Προγραμματισμός»).

8. Επικοινωνία και προβολή

Ήδη από την αρχή της διευκόλυνσης, η προβολή και η επικοινωνία αποτελούν βασικές προτεραιότητες. Η διευκόλυνση έχει καίρια σημασία για τη γνωστοποίηση της συνεχούς σθεναρής στήριξης της ΕΕ προς τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής στην Τουρκία. Η στρατηγική επικοινωνίας του 2017 εξακολουθεί να αποτελεί το συνολικό πλαίσιο για τις δραστηριότητες επικοινωνίας, με στόχο την ενίσχυση της προβολής των χρηματοδοτούμενων από τη διευκόλυνση δράσεων.

Το 2018 πραγματοποιήθηκαν αρκετές δραστηριότητες προβολής, μεταξύ άλλων δημοσιογραφική αποστολή με Ευρωπαίους δημοσιογράφους και αντιπροσώπους κρατών μελών στην Κωνσταντινούπολη και το Gaziantep τον Νοέμβριο του 2018, η οποία έτυχε ευρείας κάλυψης από τα μέσα ενημέρωσης. Η αποστολή αυτή περιλάμβανε πολλές επιτόπιες επισκέψεις σε χρηματοδοτούμενα από τη διευκόλυνση έργα, καθώς και εναρκτήρια τελετή στην οποία καλύφθηκε έργο στον τομέα της κοινωνικοοικονομικής στήριξης. Επιπλέον, η Αντιπροσωπεία της ΕΕ στην Τουρκία συνεργάστηκε με την τουρκική Ερυθρά Ημισέληνο και την ποδοσφαιρική ομάδα Galatasaray για μια δραστηριότητα μεγάλης προβολής, στο πλαίσιο της οποίας παιδιά από τη Συρία και από την Τουρκία συναντήθηκαν με διάσημους ποδοσφαιριστές και, στη συνέχεια, παρακολούθησαν τουρκικό αγώνα ποδοσφαίρου. Η προβολή στα ΜΜΕ είχε ως αποδέκτες 100 εκατομμύρια άτομα, ενώ δύο βίντεο κοινοποιήθηκαν στα κανάλια της Αντιπροσωπείας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης[58].

Επίσης, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές εκδηλώσεις και τελετές στην Τουρκία και στην Ευρώπη, οι οποίες διοργανώθηκαν σε συνεργασία με τους εταίρους του ανθρωπιστικού σκέλους. Τον Ιούλιο, πραγματοποιήθηκε έκθεση στο αεροδρόμιο των Βρυξελλών, η οποία διοργανώθηκε σε συνεργασία με την UNICEF, με τίτλο «Education - Our Future» (Εκπαίδευση – Το μέλλον μας), και στην οποία παρουσιάζονταν φωτογραφίες παιδιών προσφύγων που επωφελήθηκαν από το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ «πρόγραμμα για την υπό όρους μεταφορά χρημάτων για την Εκπαίδευση» στην Τουρκία. Η έκθεση έτυχε ευρείας κάλυψης από τον Τύπο, τόσο στην Τουρκία όσο και στην Ευρώπη, με αποδέκτες 260 000 άτομα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τον Σεπτέμβριο του 2018, το παγκόσμιο πρόγραμμα τροφίμων (ΠΠΤ) δρομολόγησε εκστρατεία επικοινωνίας με τίτλο «Incredible Ordinary», η οποία χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ, για την αύξηση της ευαισθητοποίησης των πολιτών της ΕΕ σχετικά με το πρόγραμμα του ESSN. Ο αντίκτυπος της εν λόγω στήριξης παρουσιάστηκε στο κοινό της ΕΕ μέσω του pop-up shop «The #IncredibleOrdinary» στο Παρίσι, το Μιλάνο, τη Βαρσοβία, το Βερολίνο και το Άμστερνταμ, στο οποίο προβλήθηκαν οι ιστορίες οκτώ οικογενειών προσφύγων που επωφελούνται από το πρόγραμμα. Με τα δικά

[57] Έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_EL.pdf

[58] 180 χιλ. προβολές στο Facebook, 65 χιλ. προβολές στο Twitter, 1 χιλ. «Μου αρέσει» στο Youtube και 6 χιλ. προβολές στο Instagram.

τους λόγια, οι οικογένειες εξηγούν πώς κάτι φαινομενικά συνηθισμένο, το οποίο κατέστη δυνατό χάρη στη στήριξη του ESSN, είχε απίστευτη σημασία για αυτούς[59].

Δημιουργήθηκαν 25 βίντεο για την προώθηση έργων που εστιάζονταν σε ιστορίες ανθρώπινου ενδιαφέροντος με πρόσφυγες, στους οποίους δόθηκε η ευκαιρία να πουν την ιστορία τους. Τα βίντεο αναρτήθηκαν στα κανάλια της Αντιπροσωπείας και της Επιτροπής στο YouTube και κοινοποιήθηκαν μέσω των καναλιών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε διάφορες περιστάσεις[60]. Το περασμένο φθινόπωρο, το AidZone του Euronews μετέδωσε ένα επεισόδιο σχετικά με χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ υπηρεσίες υγείας για Σύρους πρόσφυγες που έχουν πληγεί από συγκρούσεις, το οποίο προβλήθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη[61].

Επιπλέον, η Επιτροπή εξέδωσε πέντε δελτία Τύπου και η Αντιπροσωπεία εξέδωσε ακόμη 17 δελτία. Ενημερωτικά δελτία για τη διευκόλυνση διανεμήθηκαν στα μέλη της διευθύνουσας επιτροπής σε τριμηνιαία βάση, με ενημέρωση για τις δραστηριότητες της διευκόλυνσης και επιλογή βίντεο. Επίσης, δημοσιεύονταν άρθρα και ιστορίες ιστολογίου με ιστορίες ανθρώπινου ενδιαφέροντος[62] και υπήρχε σημαντική κάλυψη από τον Τύπο των επισκέψεων υψηλού επιπέδου της ΕΕ που σχετίζονταν με έργα χρηματοδοτούμενα στο πλαίσιο της διευκόλυνσης.

9. Συμπέρασμα και επόμενα βήματα

Το επιχειρησιακό κονδύλιο της πρώτης δόσης της διευκόλυνσης έχει πλήρως διατεθεί μέσω συμβάσεων και, έως τον Μάρτιο του 2019, είχαν εκταμιευτεί πάνω από 2 δισ. EUR. Σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί όσον αφορά την κινητοποίηση της δεύτερης δόσης, καθώς, έως τον Μάρτιο του 2019, είχαν δεσμευτεί 1,2 δισ. EUR, είχαν διατεθεί μέσω συμβάσεων 450 εκατ. EUR και είχαν εκταμιευτεί 150 εκατ. EUR. Η διευκόλυνση εξακολουθεί να παρέχει σε πρόσφυγες και κοινότητες υποδοχής στη Τουρκία τη βοήθεια που έχουν τόσο μεγάλη ανάγκη. Τα επόμενα βήματα είναι τα εξής:

- Αποτελεσματική υλοποίηση όλων των έργων προς όφελος των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.
- Δρομολόγηση της δεύτερης δόσης, με υλοποίηση έργων έως τα μέσα του 2025.
- Πλήρης λειτουργία του πλήρως ανεπτυγμένου συστήματος παρακολούθησης.
- Συνέχιση της ανάπτυξης δραστηριοτήτων επικοινωνίας.
- Τακτικές συνεδριάσεις της διευθύνουσας επιτροπής. Οι επόμενες συνεδριάσεις έχουν προγραμματιστεί για την άνοιξη και το φθινόπωρο του 2019.

---

[59] Ιστότοπος της εκστρατείας «Incredible Ordinary» και παράδειγμα μαρτυρίας:
https://www.incredibleordinary.org/
https://www.youtube.com/watch?v=80IhP3g4PiY&list=PL3xTi8eO-wuv5sFdgYdrGeI-DK7FtZz2f

[60] Ειδικό κανάλι της Αντιπροσωπείας στο YouTube με παραδείγματα των βίντεο:
https://www.youtube.com/channel/UC6FP0xxlSG8xtesxTG_xjkg
https://www.youtube.com/watch?v=ofRVziiCVss
https://www.youtube.com/watch?v=BR6AgSF8AJ4
https://www.youtube.com/watch?v=McaZl5tZAOM
https://www.youtube.com/watch?v=HQXZUPgl6Hk

[61] Το επεισόδιο στο AidZone του Euronews: https://youtu.be/Sq3xkKXjBoc

[62] https://www.avrupa.info.tr/en/news/looking-inspiration-start-over-7487
https://www.avrupa.info.tr/en/learning-language-key-new-life-7410